

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Abraham.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

¹ VII. Abram autem patre ¹ Thara natus est, post diluuium
² anno millesimo & septuagesimo. Abram uxor ³ Sara dicta
 est, primaque eis in regione ⁴ Chaldæorum, ⁵ habitatio fuit.

Inde

Tharæ ævo, Idololatriam invaluisse. Epiphanius Panario. Id *Saidus* *Batricides* quoque tradit, dicens *tum homines liberos suos Dæmoniis immolare cœpisse*. Selden. Cæterum Kainan secundus, qui inseritur in lxx. versione, & apud Lucam plane *Ἰωάννης οὐλομυγί* est. *Spanhem*. Nulla est hujus Kainanis mentio in lege Hebraica neque in ea quæ in manibus Samaritanorum est: at in Euangelio Luca memoratur. *Abul Pharag*. Circa hæc tempora desinunt duo primi millenarii mundi, qui in dicto domus Eliæ, nominantur *INANE*, quod mundus minus frequens & excultus fuisset. *Bucholter*. Migrationes contigerunt frequentes. Pelegi posterius, quos Pelasgos nominarunt, in Græciam venerunt. *Grot.*

¹ THARA.] Quem statuarium fuisse tradunt Rabbini.

² Anno millesimo septuagesimo.] Imo, juxta Græcos anno cIo lxxii. Omisit duos annos Semi, quos vixit post diluuium, antequam Arphaxad procrearet. *Drus.* Epiphanius anno cIo xl. Nicephorus cIo lxxxii. Ebræi longissime dissentientes à Græcis, anno ccxci. Augustinus addit xvii. C. D. 2 Regem Sicyoniorum tum fuisse Europen, Assyriorum Ninum, idque ante Urbem conditam annis cIo ccc. ut Orosio placeat. *Galesin.* Abram natus fuit anno lxx. Tharæ, Gen. xli, 4. fuitque fratrum suorum primogenitus. Sed quomodo Stephanus Act. vii. cum Mose conciliandus? Ex quo colligi putant Abramum anno Tharæ cxxx. natum. Quia dicit: *Postquam Thara mortuus esset, transfudit Deus Abraham in terram hanc*. Sed nec Stephanus dicit, Abrahamum ipso emortuali Tharæ anno egressum, & nulla inter ipsum & Mosen in hoc pugna. Duplex enim Abrami migratio. Una Uræ Charras, ex Chaldæa in Mesopotamiam. Ibi mortuus Thare, diu

post migrationem Abrahæ. Altera Charris in Chananzam, de qua Stephanus loquitur. Alii memoria lapsum Stephanum, vel à librariis corruptam orationem putant. Quod statuendum non est, cum commoda explicatione iuari queat. *Horn.*

³ SARA.] Secutus est lxx. qui *Σάρα* scribunt, non *Σάραι*, *שרה*, *Domina*. Hanc traditio Judæorum eandem cum *Iescha* facit, quæ fuit filia Haranis, fratris Abrahæ. *Salmanticensis*. Plerique Hebræi, Tharæ filiam ex altera uxore. Quæ conjugia licita fuisse volunt, uti apud Athenienses, *Nepos in Cimone*, & Phœnices, *Achilles Tati* libro i. fuerunt. Vide Genes. xx. 12. *Grotius*. Alii fratris filiam faciunt, ut *Josephus*.

⁴ Chaldæorum.] Dicti non ab Arphaxad, ut *Josephus* vult; nec à Chased filio Nachor, sed sectæ nomen fuit, quæ in gentem excrevit postea. *Marcell.* Ara-

bes peculiariter *الخاد لذبين* vocant qui stellas venerabantur & colebant; vocati etiam fuerunt *الصابة*

والبحر انبون *Sabe* & *Haranii*, quoniam primarium templum suum in Haran sive Carris, habuere. Chaldaicæ autem gentis reliquias vocant *الاکران* *Curdos*, qui nec re, nec nomine diversi sunt à Gordiæis & Chaldæis. *Golinus*. Dogmata horum Sabæorum & deliria recenset *Rambam More Nev.* 111. 29. Gens ipsa late dispersa, in extremam Turciam ac Indiam venit.

⁵ Habitatio.] Urbs vel regio juxta lxx. dicitur. Urabignis cultu. Eusebio *Camarina*, à *כמרית*, qui Chaldæi philosophi. Nomen loco huic *Ur* mansit, usque ad *Ammiani* ævum, quem vide lib. xxv. Sed Judæi *Ur Chaldæorum* pro Igne

Inde ¹apud Charras, una cum patre diversatus est. Qua tem-
pestate, ²admonitus à Domino, domum, ³patriam ac patrem
relinquens, assumpto ⁴Lot fratris filio, in terram ⁵Chananæo-
rum profectus, ⁶in loco cui * Sichein nomen est, confedit.

Mox

Igne accipiunt, & de vivicomburio Haranis, mira narrant. *Horn.* Tarich Regum Persiæ, tradit, Chaldæos Abrahamum in Ur, sive Orfa, comburere voluisse, quod Deum suum adoraret. Idem prolixius Rambam ex monumentis & Annalibus Zabæorum, in *More Nebuchim* III. Et de ignis cultu apud Assyrios ac Persas, *Seldenus* De Dis Syris. Unde *Zoroastres*, *Zarates*, *Zaradust*, dictus est. *Salmas.* Atque hic Deus Nachor & Thara, *Genes.* xxx. & *Jos.* xxiv. v. 1. Cæterum eadem fere in Alcorano atque Talmud de Abrahamo narrationes: ut quod primo Idolorum cultor fuerit. Deinde jam quadragenarius, agnito ex astris creatore, sculptiles istos Deafros diffregerit, eaque de causa Patrem suum, professione statuarium, graviter offenderit. Deinde à Chaldæis in ignem coniectum, & mirabiliter liberatum, templum Meccæ fundasse. Et huic Patriarchæ simillimus videri voluit, qua faciem, Muhammedes; nempe gravis aspectu, colore vividus, capite grandiori, promissa barba, subcana, oculis alacribus, facie subfusca, toto denique vultu ad majestatem & humanitatem composito. *Schickard.* Abram Chaldæus. Chaldæa igitur lingua usus. Ebræam à Chananæis didicit. *Scal.* *Vossius*, *Grotius*, *Seldenus*.

1 *Apud Charras.*] Urbs à Charane, non structa sed dicta. Ad eam M. Crasso Imperatore, cæsus est Romanus exercitus à Parthis. *Histor. Roman.* Hunc locum hodieque honorant Saraceni, quod ab Abrahamo fuerit habitatus. *Benjam.*

2 *Admonitus.*] Hæc secunda migratio. Rambam à Chaldæis expulsus Abrahamum vult. Alii à Semo evacuatum fuisse statuerunt, quos jam olim Paphnu-

tius apud Cassianum initio collat. 3. refutavit.

3 *Patrem.*] Sigon, *fratrem.* Nam pater obierat. vel *Patrem*, id est, domum paternam. Aut *patrem*, ibi sepultum. *Drus.* Falsum est patrem tum temporis jam obiisse, ut ex annorum collatione constat. Qui aliter statuunt, totam temporum & veritatis rationem conturbant. Scriptura utitur *αεγλήψις*, & quæ ad Thate pertinent, uno tractu commemorat. *Horn.*

4 *Lot fratris filio.*] Haran, qui Ure Chaldæorum decesserat, relicto filio Lot. Erat ergo Lot frater Saræ uxoris Abraham. *Menoehius.*

5 *Chananæorum.*] Quæ Græcis Phœnicia, vel à colore puniceo, cujus ipsi inventores, ut *Eusebius* in Chronico docet. De quo maximus Salmasius, in stupendo Exercitationum Plinianarum opere. Vel à palma, quæ *φοινίκη*, & Phœnicum insigne. Quod numismata à Purchasio producta probant. Alii hanc regionem *כנען* dici putant apud Ezechielem. Scaliger ipsi Chanaano, qui *חנא* Sanchuniathoni, Philoni Byblio apud Euseb. 1. *αεγπ.* 10. & Stephano, cognomentum fuisse putat *דנן פ*, sive Phœnix, & hinc nomen. Arias Montanus à *פנן*, ob amoenitatem & elegantiam. Itinera Abrami ex Mesopotamia in Cananæam non recensentur. Sed probabile Damascum transivisse. Tum quia Eliezer inde oriundus. Tum quia Abraham Damasci regnasse, *Nicol. Damasc.* dicitur, apud Josephum 1. 8. & Justinum xxxvi. Quanquam vicinitate nominum potuerint errare, capientes Aram pro Abram. *Horn.*

6 *In loco.*] Id est, urbe, ut *Gen.* xii. 6. ubi Gerundenis: usque ad urbem Sichein. *Drus.* Inter Chananæos autem, abdi-

⁵ Mox annonæ inopia¹ Ægyptum concessit. Ac ² rursus rever-
⁶ sus Lot, ³ præ multitudine familiæ à patruo digressus, ut la-
 xioribus ⁴ vacuæ tum regionis spatii uterentur, ⁵ in Sodomis
⁷ confedit. Id oppidum ⁶ infame incolis, † viris in viros
 irruen-

cata Chaldaica lingua, Phoeniciam eos, quæ postmodum Hebræa dicta. suscepisse, constans doctorum opinio est. *Scal.*

* *Sichem.*] Hæc est Sicima, quam posterior ætas Scythopolim appellavit. Nomen habuit à Sichem filio Hemor, qui Dinam Jacobi filiam stupravit. Nota figura, quam anticipationem, alii prolepsin vocant. Ea utuntur frequenter sacri scriptores. Quamquam sunt qui potius filium Hemor, ab urbe ejusdem nominis, appellatum censent. Quod mihi non videtur. *Drusius.*

I *Ægyptum concessit.*] Frequens locutio apud Tacitum & alios. מִצְרַיִם in Sacris. Cedreno Μέσση, mensis, Μεσση, Urbs *מצרה* vicina Cahiræ, apud Elmacinum, Haithonem, & alios. *Horn.* Mafius observat Ægyptios in antiquis monumentis vocari *Ægyptos*, vulgo *Copti* vel *Coptii*, & ipsi regionem suam vocant *Chibib* teste Ortelio. In Talmud Ægyptus est מִצְרַיִם, alii מִצְרַיִם, & per trajectionem מִצְרַיִם. In Serie Regum Ægypti, quam Drusius ex Chronico quodam Arabico descripsit, secundus Rex Ægypti dicitur *Cabrim*, unde denominati sunt Coptii. Illum sub quo Abram in Ægypto fuit, *Totin* vocat.

Horn. أبو القبط Pater Coptitarum dictus Misraim. Inde nomen. Coptus etiam urbs, & Coptites Nomus, fere in extremo Ægypti tractu, quem post Alex. M. Ægyptii incoluerunt, hodieque incolunt. *Golius.* Iosephus ex Beroso ostendit, Abramum Ægyptiis numerorum & siderum scientiam tradidisse. Instituit enim Sacerdotes Helio-politanos. Alexander Polyhistor apud Eusebium ix. *αποτ.* c. 1. & x. 2. Quidam volunt tum Regem Ægypti fuisse Osirin, Reginam Isidem, de quibus

Plut. & *Diod. Sicul.* Elegans Ægypti descriptio est apud Guill. Tyrium xix, 24.

2 *Rursus reversus.*] Sigonio & Drusio placet *reversus*.

3 *Præ multitudine familia.*] Contententibus utriusque pastoribus de finibus agri pascui. *Genes.* xiiii. *Ioseph.* lib. i. 16. *Dicæarchus* apud Porphyrium iv. de Abstinentia, ubi vitam vetustissimorum pastorum describit: ἦδη γὰρ αἰξιόλογοι κήρυκες ἢ ὑποάρχοντα. Οἱ μὲν ἐπὶ τὸ παρελεύσθαι φιλοκέραια ἐποιεῖντο, ἀθροζόμενοι τε καὶ ὠφελιμὰ ἐν-τες ἀλλήλους, οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἀφουλάξαι.

4 *Vacuæ tum regionis.*] Id est, *minus habitate.* Nam talis Chananæa Abrami avo. Unde Patriarchæ pro lubitu agros occuparunt. Paulo ante: *Vacuo tum seculo.* Et tales hodieque regiones Americæ sunt. In tota Nova Anglia non tantum hominum, quantum Londini. *Horn.* Vacua fiunt occupantis. Major dividat: minor eligat: lex vetus. *Grot.* *Anfibarii* apud Tacitum; *Sicut cælum Diis, ita terras generi mortaliuni dadas, quæque sint vacuæ, publicas esse.*

5 *In Sodomis.*] Agro pariter & urbe. *Drus.* Regio illa, omnium totius orbis tum pulcherrima, sicut Paradisus Domini, id est, Babylonia & Ægyptus. *Horn.* Ejusmodi Tempe quatuor hodie in Asia recensentur; *Kibo Bauyan*, id est, rivus Bauvanitarum. Hæc tribus in tractu pulcherrimo degit. *Sogd Samarcandæ* in trans-Oxiana. *Goutha Damascæ* viridarium Damasci. Fluvius Obullæ, cui adjacet *Bafra*, *Golius.* Urbs illa circuitu ix. c. l. pass. fuit, Strabo xvi. Arminus Rex Canaan condidit duas urbes Sodomam & Amuram nominibus duorum filiorum suorum: Zoar autem nomine matris eorum. *Abul Pharaq.*

6 *Infame incolis.*] Adeo, ut *mores Sodomitani*

irruentibus, atque ob id invisum Domino fuisse traditur.

VIII. Ea tempestate, ¹ Reges vicinarum gentium, in armis erant: cum antea ² nullum inter mortales certamen fuisset. Sed adversum hos, qui bello vicina tentabant, Reges ³ Sodomorum, ⁴ Gomorrhæorum, ⁵ vicinarumque regionum, in prælium erumpunt: primoq; impetu fusi, victoriam concessere. Tum à victoribus * Sodoma direpta, prædæ hostibus

domitani in Proverbiū abierint. Vide Adagia Drusii.

† *Viris in viros.*] Hoc crimen exinde Sodomia dicitur, de quo Marianus miles: *Nihil tale novere Germani, & sanctius vivitur ad Oceanum.* Quintil. Decl. III. Horn.

¹ *Reges.*] Gen. XIV. Hoc antiquissimum regimen in terris. *Justin.* Fuerunt autem illi, *Amyraphel*, juxta aliquos Nimrod, Rex Senaar, id est, Babylo-niæ, vel Singaris. *Chedorlaomer* Rex Elamitarum, sive Persarum. *Arioch* rex Ellasâr; Ponti, ut Aquila, vult, vel Elifari, in Arabia Ptolemæo nominati. *Thidal* Rex Goiim, id est, convenarum, *Symmacho* *παραφύλλας*, alii Galilææ. *Gret.* R. Salomo ex Genesi magna (liber est eo nomine, qui Ebraice vocatur *Bresith rabba*) *Goiim* locus est ejus nominis, ubi convenerunt ex plurimis locis & nationibus, & regem crearunt quendam *Thadal* nomine. *Manahemus* Ricinensis: *Rex gentium constitutus fuit super diversos populos, qui cum sibi ducem elegerunt.* *Abenezra*: nomen est provinciæ ut *Elam*, aut significat regem aliarum gentium, præter eas quas ibi memoravit. Gen. XIV, 9. מלך. *Sym.* *συνθῶν*, & in scholio *παραφύλλας*, Pamphilæ. An omnium gentium? Nam *φύλη* aliquando gens. *Drusius.* *Diodorus* Persas, *Josephus* Assyrios fuisse prodidit. Eum vide lib. I, cap. 9. ubi causam belli multis exequitur. *Gal.*

² *Nullum inter mortales certamen.*] Idem habetur in *Thanhuma*, qui & *Ilmedenu*, fol. 7. col. 2. *Hactenus non fuerat bellum in mundo.* *Aliter Josephus*

Orig. libro I. capite 10. A *Josepho* stat ipsa veritas. Nam hoc potius alterum bellum fuit, natum ex defectione harum gentium, quæ servierunt *Chedorlaomor* *Elamitarum* regi annos duodecim, ut habetur Gen. XIV. 4. Aut sensus est, *nullum certamen, quod quidem in sacris litteris memoretur.* Nam credibile plura ante certamina fuisse. *Nemrod* enim absque certamine regnum sibi parare qui potuit? Sic *Lamech* primus bigamus fuit. Nam ante illum nemo simul duas uxores habuisse legitur. *Drus.* Ethoc contra quam testamento *Noachus* præceperat, *Ne quis fratris fines invaderet, nec injuria alter alterum afficeret, quoniam inde bella ac discordiæ orirentur.* Atque circa hæc tempora incipit *συνθῆσις* secundus, ac tristis illa naturæ Lex; In omnibus fere gentibus quodammodo vox naturæ ista personavit, ut subjugari victoribus mallent, quam bellica vastatione deleri. *Aug.* XVII. c. d. 2. *Sulpicius* putat hoc primum fuisse bellum inter mortales. Cui ego non facile assenserim. Nam si *Cain* fratrem occidit, quis putet in ejus posteritate ante diluivium, in tanta vitiorum licentia, nullum fuisse bellum? *Estius.*

³ *Sodomorum.*] *Vulgata.* Græci *τὰ Σόδομα* dicebant: ut *τὰ Ἰερσόλυμα*. Hoc nomen aliquando late sumitur pro tota regione Pentapolitana. *Hieronymus*, *Gomorra* ha una de quinque civitatibus *Sodomorum*, quæ cum reliquis divina ultione subversa est. *Drusius.*

⁴ *Gomorrhæorum.*] *Vulgata*, & *Orosius* lib. I. 6.

⁵ *Vicinarumque regionum.*] *Adama*, *Zeboim*,

4 bus fuit, ductusque¹ Lot in captivitatem.² Quod cum Abram
1 comperisset, propere armatis³ servis suis, ⁴ numero trecentis
decem & octo, reges victoria feroces, exutos præda armifi-
5 que, in fugam compulit. Tum ⁵ à Melchisedec⁶ sacerdote be-
neditus est, eidemque decimas prædæ dedit. ⁷ Reliqua his,
quibus erepta erant, reddidit.

1 IX. Per idem tempus Abræ Dominus locutus est, mul-
tiplicandumque semen ejus, ⁸ sicut arenas maris, stellasque
cæli,

Zeboim, Segor. Regiones appellat ur-
bium singularum territoria. *Drus.*

* *Sodoma direpta.*] Sic paulo post: *Sodoma divinis ignibus conflagravit.*

1 *Lot in captivitatem.*] Vel in prælio captus, vel inermis in urbe inventus. *Menochius.*

2 *Quod cum Abram comperisset.*] Rab-
bini hoc ipsi indicatum volunt à Gigan-
te Ogo, qui diluvium evaserit, unde
& עֲוֹרָה, evasor, dicatur. Quæ ine-
ptissima sunt.

3 *Servis suis.*] Vernis sive vernaculis.
quibus se junxerunt federati, Aner, Es-
col, Mamre, Gen. xiv. Multi autem
patres familias erant *ωτόνομοι*.
Qualis fuit Abraham. *Qui βασιλεύων*
dicitur *Nicol. Damasc.* Rex vocatur Ju-
stino xxxvi. unctus Dei Pl. cv. 15. Qui-
dam קרי ita interpretantur, ut sensus
sit, ministros Abrahami ab ipso plene
instructos, de armorum suorum justi-
tia. *Grotius.*

4 *Numero trecentis decem & octo.*] Hinc lux Prudentii hisce versibus,
*Nos esse large vernularum divites
Si quid trecenti bis novenis additis
Possint, figura noverimus mystica.*

Figura mystica est Thau littéra, crucis
figuram habens, cum supra scriptis
duabus primis litteris nominis Ιησϋς,

14

hoc modo τ. Hæ litteræ simul effi-
ciunt 318. *Drusus.*

5 *A Melchisedec.*] Quem fuisse Semum volunt, *Hieronymus, Gerundensis, Primasius, Jonathan, Jerosolymitanus,* alii. Contra est *Procopius Gajæus* in Ge-

nes. xiv. & alii multi, quæ sententia firmatur ex Epist ad Ebræos vii, 3. Nec probabile est Semum habitasse inter Chananæos. Quamquam R. Salomo velit Chananæos fuisse ex posteris Sem; in quo valde fallitur. *Drus. Melchisedeciani Spiritum Sanctum, Didymus & Origenes Angelum, Cuneus non-hominem, id est, Messiam fuisse volunt. Quæ omnia falsa, & à Constantino l'Empereur fuisse refutata. Fuit unus ex regulis Chananæorum, qui pie inter illos & sancte vixit. Sudas oriundum vult à Side filio Regis Libyæ, cujus parentes Epiphanius Heraclam patrem, Astharoth vero, seu Asteriam, matrem appellat. Georgius Abul-Pharagius Melchisedecum facit Semi filium qui Hierosolymam extruxerit.*

6 *Sacerdote.*] Erat & Rex. *Virgilius III. Æn.*

Rex Anius, Rex idem hominum, Phœbique Sacerdos.

Ubi Servius: *Majorum erat hæc consuetudo, ut Rex etiam esset Sacerdos vel Pontifex. Hinc domus in qua Pontifex habitabat, regia dicebatur. Idem ad VIII. Æneid.*

7 *Reliqua.*] Præter victum, & partem federatorum. Talis præcoxum Heroum animus, Catonis Majoris, Pauli Æmylii, Mummii, & aliorum. At nunc aliud sæculum; & cuncta in prædam bellantibus cedunt. *Horn.*

8 *Sicut arenas maris, stellasque cæli.*] Significat innumerabilem hominum copiam. Quæ comparatione crebro utuntur antiqui. Stella quamquam à Ptole-

cœli, spondit: peregrinumque ejus semen prædictum futurum, ac posteros in hostili solo, per quadringentos annos, latus servitium; postea libertati restituendos. Tum ei, atque uxori ejus, adjectione unius literæ, nomen immutatum. Ita nunc ex Abram *Abraam*, ex Sarai *Sara* dicitur. Cujus quidem rei, non inane mysterium, non est hujus operis

Prolemæo numerentur tantum cxxxii. tamen innumerabiles sunt minores, tubis Opticis Galilæi, ac Metii detectæ. Catullus:

Aut quis sidera multa, cum tacet nox.
Id quod viam lacteam vocant, cumulus est infinitarum stellarum, quæ sabulum igneum & micans referunt. Totum denique firmamentum contiguis stellulis refertum est, ex quarum coalitione majores interdum ac novæ emergunt; unde omnes fere novæ in via lactea primum apparuerunt. Horn.

1 *Hostili solo.*] Potius, in peregrino solo. Nam intelligit Chananæam & Ægyptum. Chananæi autem eo tempore non hostes ipsorum erant, sed hospites. Drusius. Sic olim sumebatur vocabulum *hostis*, pro peregrino.

2 *Per quadringentos annos.*] Tempus istud incipit à nato Isahaco, qui anno aratis sexagesimo genuit Jacobum. Jacob autem, cum Ægyptum intraret, agebat annum centesimum & trigessimum. His adde annos ducentos decem, quibus fuerunt in Ægypto; en numerum, quem hic Severus ponit, & qui habetur, Genes. 15, 13. Drusius. Epiphanius in Ancorato, supputat annos ccccxxx. initio factò à promissione prima Abrahæ facta. Eos autem cccc. annos non integros in ærumnis & in Ægypto egerunt, sed in Chananæa, Mesopotamia, Ægypto. Quanquam interdum solius Ægypti, ubi diutissime & miserime egerunt, Moses meminerit. Mersenus. Genebrardus totos hos cccc. annos vult completos in Ægypto. sed errat. Nam initium numerandi fit ab hoc tempore. Estius. cccc. anni re-

feruntur ad peregrinum erit, & affligent. Tirinus.

3 *Ex Abram ABRAAM.*] Id est, Pater multarum gentium. In vulgatis editionibus *Abraham*. Pro quo Drusius reposuit *Abram*, secutus primo lxx. Deinde quia in *Abraham* est adjectio duarum litterarum, non unius. Correctionem hanc firmat Hieronymus. Vide quoque Justinum disputatione cum Tryphone Judæo. Drusius. Prudentius:

*Adjecta cujus nomen auxit syllaba,
Abram parenti dictus, Abraham Deo.*

4 *Ex Sarai SARA.*] Prius erat ex Sarai *Sara*: ubi non adjecta littera, sed ablata. In Ebræis codicibus littera cum littera commutatur, videlicet *Jod* in *י* cum *He* quod in *י*. Sed noster absque dubio Græcos secutus est, in quorum libris Gen. 17, 15. *Σαρά η γυνή σου ε κληθήσεται το όνομα αυτης Σάρα, Σάρρα εσται το όνομα αυτης.* *Sara uxor tua non vocabitur nomen ejus Sara, Sarra erit nomen ejus.* Drusius. Beda: Non Sarai sed Saram; id est, non principem meam, sed principem; non domus suæ tantum, sed omnium recte credentium sceminarum. Idem fere. Hieronymus.

5 *Non inane mysterium.*] Inane mysterium dicit, quod caret ratione. Ea peti debet è scriptura Ebraica. Quanquam sunt qui alterum *ס* adjectum existimant in *Σάρρα*, ad significandum annum Abrahæ centesimum, quo filium genuit ex Sara uxore vetula, nempe nonagenaria. Sed, ut dixi, nullum est *ס* in Ebraismo. Quocirca alia ratio quaerenda est. Hieronymus quaestion. in Genesin, *Errant qui putant primum Sara per unum R. scriptum fuisse, & postea et alterum R. additum,*

5 peris exponere. Eodem tempore Abraæ¹ lex circumcissionis
6 imposita est. Erat ei autem, ² ex ancilla ³ filius Ismaël. Et
cum ipse esset annorum⁴ centum, uxor autem ejus nonaginta,
⁵ futurum eis filium Isaac, ⁶ dominus pollicetur, qui cum duo-
bus angelis ad eum venerat.

Inde

ditum, & quia R. apud Græcos centena-
rius numerus est, multas super hoc nomine
suspiciantur ineptias: cum utique, utcumque
volunt ei vocabulum commutatum, non Græ-
cam, sed Ebraeam debent habere rationem:
Ebraeam enim est. Nemo autem in altera
lingua quempiam vocans, etymologiam vo-
cabuli sumit ex altera. Sarai igitur primum
vocata est per Sin, Res, Iod. Sublato igitur
Iod, id est, Ielemento. addita est He
littera, quæ per a legitur & vocata est
Sara. Causa autem ita nominis immutati
hæc est, quod antea dicebatur princeps
mea, unius tantum domus materfamilias:
postea vero dicitur absolute princeps, id est,
αρχος. Sequitur enim, dabo tibi ex ea
filium, & benedicam ei, eritque in gentes,
& reges populorum erunt ex ea. Signanter-
que in Ebraeo habetur, non vocabis no-
men ejus Sarai, id est, non dices ei, prin-
ceps mea es: omnium quippe gentium futura
jam princeps est. Quidam pessime suspican-
tur ante eam lepram fuisse vocitatum, &
postea principem: cum lepra Saraath dicitur,
quæ in nostra quidem lingua videntur habe-
re aliquam similitudinem, in Ebraeo autem
penitus diversa sunt. Scribitur enim per
Sadic, Res, Ain & Thau: quod multum
à superioribus litteris quibus Sara scribitur,
deserpare manifestum est. Videndus &
Albinus quaestionibus in Genesin. Druf.
Estius mysterium hoc edisserit, sed fri-
gidis innixus allegoriis.

1 Lex circumcissionis.] Rationem ejus
reddit Rambam III. More Neb. 49. Sum-
ma huc redit: circumcissionem institu-
tam, ad corrigendam libidinem; &
ut fideles haberent unum quoddam si-
gnum, quod illos jungat, ne quis
alius, qui non est ex illis, dicere possit,
se esse ex illis. Ibidem refert, cur in in-
fantia? cur octavo die circumcisi? Hunc

ritum omnes Abrahamidæ retinuerunt,
Ismaëlitarum, Idumæi, Ammonitarum, Moa-
bitarum, Arabes, & Ægyptii quoque. Philo
I. de Circumcis. Joseph. XIII. Antiq. 10.
Herodotus in Clio.

2 Ex ancilla.] Hagar, quam volunt
Abrahamo ab Ægypti regina datam.
Chronicon Regum Arabiæ: Regnavit-
que ejus loco Nachoria, quæ ancillam suam
Hagar dedit Sara. Chrysofomus à Pha-
raone donatam dicit. Augustinus: Nullo
modo inveniendum est Abrahe crimen ob con-
cubinam Agar: quippe qua usus est ad ge-
nerandam prolem, non ad explendam libi-
dinem, non insultans, sed potius obediens
conjugi. XVI. c. d. 25.

3 Filius Ismaël.] ab Ismaële Arabes
acceperunt circumcissionem. Qui quod
Ismaël XIII. ætatis anno circumcisus,
cuncti quoque tredecimies circumcide-
bantur, teste Origene apud Euseb. VI.
c. 9.

4 Centum.] Nonaginta novem. Genes.
XVII. v. 24. & mox pro nonaginta no-
vem. Nam tunc promissio facta est.
Quamobrem cum hæc scriberet Sulpi-
cius, aut memoria lapsus fuit, aut in
mente habuit dicereque voluit, futu-
rum eis filium, cum ipse esset annorum
centum, & uxor ejus nonaginta. An-
no enim post promissio completa fuit.
Druf.

5 Futurum ei filium Isaac.] Gen. XVII.
v. 10. Quatuor homines in Veteri Te-
stamento, nominibus suis, antequam
nascerentur, vocati sunt, Ismaël Isaac,
Salomon & Josias. Hieronymus.

6 Dominus pollicetur.] Sulpicius est in
eorum opinione, qui ipsum Dei filium,
in forma naturæ humanæ, quam assump-
tus erat, Abramo apparuisse volunt.
Quomodo autem Angeli corpora assu-
mant,

X.¹ Inde Sodomam missi angeli, Lot in porta sedentem re-
perierunt. Quos cum ille, homines existimans, hospitio re-
ceptos, cœnatosque domi haberet: ² juvenus improba ex
oppido novos hospites ad stuprum flagitabant. Lot pro ho-
spitibus filias offerens, non acquiescentibus, quibus illicita
potius desiderio erant, ipse ad stuprum trahebatur. Quem
angeli propere ab injuria vindicantes, luminibus impudi-
corum ³ cæcitatem offuderunt. Tum Lot ab hospitibus edo-
ctus, perdendum opidum, propere cum uxore ⁴ & filiabus est
egressus. Interdictum tamen eis est, ⁵ ne retrorsum conspi-
cerent. Sed ⁶ mulier parum dicto audiens (humano malo,
quo ægrius vetitis abstinetur) reflexit oculos, statimque ⁷ in
molem

mant, disputant Scholastici, subtilius quam verius. Vide *Tertullianum* lib. de Carne Christi.

1 *Inde Sodomam missi Angeli.*] Duo: quorum unus Sodomam delevit, alter Lotum eduxit cum uxore ac filiabus. Tertius enim legatione sua functus evanuerat. Dicunt autem Ebræi, unum angelum non obire duas legationes. Quod verum an falsum sit, aliis discutiendum relinquo. *Drus.* Lyra & *Tostatus* dicunt, Hebræos tradere, hos tres fuisse, Michaëlem, Gabrielem & Raphaëlem; quorum primus Dei personam gesserit; duo reliqui Sodomam everteterint, & Loth eduxerint.

2 *Juventus improba.*] Tam senes quam juvenes. Numerantur autem quatuor peccata in Scripturis, quæ in cœlum clamant, Homicidium, Oppressio viduarum, Mercedis debita negotio, & peccata Sodomitica. *Buchol.*

3 *Cæcitatem.*] *Αορασιαν*, ut si *avidentiam* dicas, inquit *Augustinus*, *quæst.* XLIII. *Drusius.* Scotomate, quale habes II. Reg. VI, 18. *Grotius.*

4 *Et filiabus.*] Non elocatis, sed quæ virgines in ejus lare. *Idem.*

5 *Ne retrorsum.*] Eodem spectat de Orpheo fabula. Annibal quoque à spectro vetitis respicere. *Cic. r. Divin.* In dictis Pythagoricis: *ἀποδὲμῶν τῆς*

οὐκίας μὴ ἀποσπέφθῃ. Idem.

6 *Mulier.*] Uxor Loti, quæ erat ex filiabus Sodomæ. *Targum Jerosolymitanum.* Quod non videtur probabile.

7 *In molem conversa traditur.*] *Gen.* XIX. vers. 26. *Et fuit statua salis.* Græce est *στῆλη αἰλός.* Ebraice autem *נֶסֶב*, unde *Nesibis*, quæ & *Nesebis* & *Nasebis*. Sic interpretatur hoc nomen *Philo Byblius*, ut est apud *Stephanum* de urbibus. Statuam autem alii cumulum, alii columnam vocant. *Distat à mari Sodomæ duabus leucis: constatque adhuc cumulus ille,* ait *Benjamin* in *Itinerario*, *qui à gregibus aliquando lambendo immunitus; demum ad pristinam crescit molem.* *Targum Jerosolymitanum: Quia uxor Lot erat ex filiabus Sodomæ, respexit post se, ut videret quid tandem eventurum esset domui patris sui: Et ecce ipsa stetit (id est, mansit) columna salis, duratura usque ad tempus illud quo reviviscant mortui.* *Drusius.* Hanc suo etiam tempore superfuisse testatur *Josephus*, semper mansuram *Hierosolymitanus.* Vide *Burchardum*, & alios, qui ibi fuere. *Cyprian.*

— Et simul illic

In fragilem mutata salem stetit ipsa sepulchrum,

Ipsa imago sibi formam sine corpore servavit.

Uxor Loti in Salem conversa, magno admo-

8 molem conversa traditur. At ¹Sodoma ²divinis ignibus con-
 9 flagravit. Lot autem filia, existimantes ³humanum genus
 interiisse, concubitum ⁴inebrietati patris appetiverunt: unde
⁵Moab & Ammon nati sunt.

1 XI. Per idem tempus fere, cum Abraam esset etiam
 centum

admonuit Sacramento, neminem in via
 liberationis suae, prae terita desiderare
 debere. *Augustinus*. Prudentius:

*Nemo memor Sodome, quae mundi forma
 cremandi est*

*Ut semel è muris gressum promoverit,
 ore*

Post tergum verso respectet funera rerum.

Et *Tertullianus*, Carmine de Sodoma:

*Ipsaque in agro sibi formam sine corpore
 servans,*

*Durat adhuc, nunquam pluvii nec diru-
 ta ventis.*

*Quin etiam si quis mutilaverit advena
 formam,*

Protinus ex sese suggestu vulnera complet.

*Dicitur & vivens alio jam corpore sexus,
 Munificos solito dispungere sanguine men-
 ses.*

Huic simile est exemplum quod *Aventi-
 nus VII. Annal. Boj. circa A. Ch.
 clocccxlviij.* in Carinthia factum re-
 fert, ubi villicae mulgentes una cum vac-
 cis extinctae, dirigerunt, & corpora ea-
 rum à spiritu terreno in salarias statuas
 redacta. Et magis portentosum quod
 paulo ante circa A. clocccxx. *Baschir-
 dorum* in Tartaria ad lacum Kithai su-
 pra Russiam accidisse fertur, ubi homi-
 nes pariter ac armenta, quin etiam ipsa
 plaustra in lapides conversa sunt, & ho-
 dieque ibi conspiciuntur. Hujus rei pos-
 sunt quidem etiam causae naturales esse,
 sicut in fontibus quibusdam omnia la-
 pidescere videmus, sed malim miraculo
 rem adscribere. *Horn.*

[¹ Sodoma.] Sub qua comprehendun-
 tur Gomorrha, Adama, Zeboim, &
 Segor. *Galesin.* Sed de Segor res incer-
 ta: quia ei paritum ad preces Loti.
 Deinde non recensetur Deut. xix, 33.
 Tum Zoar *Josepho*, Zoara *Ptolemæo*,
 in Arabia locatur. *Salmanticensis* tra-

dit anno uno habitatem fuisse post So-
 domam, *Grotius. Drusius.*

[² Divinis ignibus.] Quibus admixta
 erant sulphur & sal, Deut. xxxix. vers.
 25. Quare sal? An ad sterilitatem ter-
 rae conciliandum? videtur. Sulphur au-
 tem ignem, qui natura levis est, &
 sursum fertur, gravitate sua, in terram
 deprimebat. *Drus.* Et huc *Tacitus* respi-
 cit v. *Histor.* & *Strabo*. Contigisse hanc
 conflagrationem putat *Orosius* an. ante
 U. C. cloclx. *Galesin.* *Philo* scribit in ho-
 diernum conspici monumentum cladis
 illius inenarrabilis, cinerem, fumum,
 sulphur & perpetuam loci sterilitatem.
 Meminerunt plurimi veterum.

[³ Humanum genus.] Filiae Loti non
 foedae libidinis amore, praesertim fu-
 mantibus adhuc Sodomis, sed perva-
 sa generis sui conservandi cupiditate,
 abominando crimine se polluerunt. *Bu-
 cholcer.* Licet id arbitratae sunt, quod
 ab Arabibus vicinis quotidie fieri intel-
 ligebant; ut *Strabo* docet. *Grot.* Sed
 foedum hoc facinus, haudquaquam,
 quod *Chrysothomus* facit, excusan-
 dum est.

[⁴ Inebriati.] *Origenes*: Ebrietas cum
 decepit, quem Sodoma non decepit.

[⁵ Moab.] Unde genus ducunt Moa-
 bitae. Dicitur Moab, ut vulgo existimant,
 quia è patre natus, quod est מואב Meab,
 nisi verior interpretatio, Moab, aqua
 patris. Mo enim in lingua Aegyptiorum
 aquam significat: quae vox usurpatur
 quandoque in re venera, ut ubi legi-
 mus, ab aqua aliena abstine. Quo perti-
 net & illud, Aqua furtiva dulcior. *Drus.*
 Sed quod de Mo Aegyptiorum dicitur,
 nullius momenti est. Ratio frigida.
 Nec credibile, Lotum peregrino usu-
 rum nomine. *Horn.* Hinc nomen ha-
 bet *Characmoba* Arabiae apud *Stephanum*.

1 centum annorum, 2 Isaac filius natus est. Tum 3 ancillam, 2 de qua Abraam filium susceperat, Sara expulit: quæ 4 habitasse in deserto, 5 una cum filio, & præsidio Domini defensa

tradi-

ex quo corrigenda Ptolemæ lectio.

حرق موآب laceratio Moab, quod ibi caeli Moabitæ. Grotius.

Ammon.] In Ebræo est Ben-Ammi, qui pater filiorum Ammon. Ab his Ammonitæ distinguuntur. Druſ.

1 Centum annorum.] Si in ea sententia fuit, ut existimaret Isaacum natum eo anno, quo promissio facta est Abrahamo, fallitur. Nam promissio facta est cum annum ageret nonagesimum nonum, ut diximus. Isaac autem natus fuit cum esset annorum centum. Græca editio nihil iuvat Sulpicium, quem ita sensisse colligo ex particula etiam. Idem.

2 Isaac filius natus.] Cum ablactaretur, convivium habitum, cui interesse potuerunt Sem, Arphaxad, Thare, Sala & Eber, qui tum superstites fuerunt. Bucholz.

3 Ancillam.] Hagar. Græca Scholia dicunt montem Sina Arabum lingua Agar vocari. Hinc Agareni. Pl. LXXXI II. vers. 2. Prisci Arabes Hagarenos vocant אלהמאגרה Elmagherin. Unde μαζα-ελεν apud Cedrenum; & μαζαε-σμος est Μαομεισμος. Huc pertinet quod Apostolus dicit ad Gal. iv, 30.

Scalig. هجر Hagar, Arabiæ Urbs, quam Alferganus in Clim. II. locat. Forte ab Hagar, matre sua Arabes desumerunt nomen. Ejus nominis etiam pagus extat prope Medinam. Egra vel Agra Ptol. Stephano, Plinio. Α'ρησιον εβραϊστικον A'ρησιον Straboni & Stephano. Templum Meccanum exstructum ab Ismaële videtur, siquidem ad sacelli portam puteus est, ubi consēdisse Hagar cum infante volunt: unde زم زم Zemzem vocat. Galius.

4 Habitasse in deserto.] Pharanio, quod Egyptum respicit. Atque hinc Saraceni dicti, id est habitatores deser-

ti. Nam Sarra Arabice desertum est, & Sakan habitare. Sozomenus LVI. c. 38. à Sara deducit, quasi servile nomen Hagarenorum dedignati fuissent; sed contra mentem Arabum. Nam ipsi originem suam à Sara non deducunt. Maxime probabile, ita à vivendi genere, quod λισρινη & ναμυοδινγη essent, dictos.

Hoc enim سرق notat Scalig. & Fullevius. Sed doctissimus Pocockus nuper ostendit Saracenos à situ appellatos quasi Orientales: hoc enim est شرق.

Græcis Σκλωιται dicuntur, à tentoriis in quibus habitant. Hieron. in Esaiam. Sozom. l. c. Ammian. lib. xx. I. Circumcisionem retinuerunt, sed in annum XIIII. rejectam, quia Ismaël tot annorum circumcisis. Joseph. I, 12, 13. Origen. apud Euseb. VI. 49. II. Epiphani. contra Ebionitas. Arabes sunt genuini vel adscititii. Genuini العرب العاربة qui à Jarab filio Cachtan descendunt. Hic est qui dicitur أبو اليمن Pater Arabiæ felicis. Adscititii العرب المسعربة, sunt qui ab Ismaël, & aliunde quam à Jarab. Galius.

5 Una cum filio.] Ismaële. Unde Ismaëlita, Genes. xxxvi. vers. 25. ubi Onkelus, Pseudo Uzielides, & Targum Hierosol. habet סרקין Saraceni. Selden. Ismaëla apud Stephanum, parva Arabiæ regio. Mirum est quod habet Bereschie Rabba, apud Alexandrum M. Asia potitum, Ismaëlitas sive Arabas litem adversus Israëlitas instituisse de prærogativa primogeniti; atque advocatum respondisse: Domine mi Rex, nonne fas est cuique pro libitu suo cum liberis suis agere? Rege annuente, at scriptum est, inquit, Gen. xxv, vers. 5. Et dedit Abraham to-

3 traditur. Non multum post, Dominus Abrahæ fidem¹ ten-
4 tans, immolandum sibi à patre filium² Isaac poscit. Quem
ille non cunctatus offerre,³ cum aræ⁴ puerum⁵ superpo-
fuisse, ⁶gladiumque educeret, vox missa de cælo est, pue-
5 ro ut parceret: victimæ aries præsto fuit. Consummatoque
sacrificio, Abrahæ Dominus locutus est, promittens, ea
quæ jam sponderat.

1 XII. At⁷ Sara, cum septimum & vicesimum supra cente-
simum annum ageret, decessit: corpus cura viri⁸ sepultum

in

*tam substantiam suam Isaaco. Seld. de
Success.*

1 *Tentans.*] Hæc ultima Abrahami
tentatio. Quarum decem recensentur.
Grot. Merfennus.

2 *Isaac immolandum.*] Hanc historiam
etiam gentiles noverant; sed personas,
finem, remque ipsam, depravarunt.
Personas; dum pro Abrahamo Saturnum
vel Israël, pro Isaaco quendam I'εδδ
vel Μεροζον, pro Sara Anobretam po-
nunt. *Finem;* dum dicunt ad hostes re-
gni averruncandos factum hoc sacrifi-
cium. *Rem;* dum I'εδδ, regio ornatum
habitu, constructam super aram, im-
molatum fingunt. Integram Porphyrii
narrationem ea de re Eufub. l. i. π ε γ π.
c. 9. refert. *Horn.* Arabes Muhamme-
dani lapidem quendam colunt, cui A-
brahamum alligasse camelum suum vo-
lunt, cum Isaacum sacrificare vellet.
Euthymius Zygabenus in Panoplia & in
Catechesi Saracenorum. *Maximus Ty-
rius* serm. xxxviii. *Selden.* Alcoranus
in vicino Meccanis monte Arafet im-
molandum fuisse refert. *Nugæ.* Fuit
mons Moria, οπεραίας Aquilæ, visio-
nis Latino. Ubi & Abelem sacrificasse
tradunt Ebraei, sed falso. Nam in Tran-
sigrigidanis regionibus id factum. *Horn.*
Rabbini tradunt Sammaëlem, qui Sata-
nas, voluisse impedire Abrahamum,
ne ligaret Isaacum; & Isaacum ne obe-
diret patri. Alii dicunt: venit Sammaël
ad Abraham, & dixit ei; annon ð senex
perdidisti mentem tuam? annon ð sanus es?
Rambam More Nev. II, 20.

3 *Cum aræ.*] Quæ in monte Moria,
sicut jam ante dictum. Ita Rabbini con-
stanter. Addunt, ibidem Adamum, Cai-
num, ac postea, Noachum quoque sa-
crificasse. Quæ falsa sunt, ut ex sacra
Geographia ostendi potest. *Horn.*

4 *Puerum.*] De ætate ejus variant.
Rabbini quidam x, xii. ut Aben Esra,
alii xxxvii. ut Salmanticensis, Jose-
phus xxv. annorum fuisse volunt. γγ
etiam de grandævis dicitur: ut de Jose-
pho cum jam xxx. annorum, de Josua,
cum lx. esset. *Rambam.* Probabile est
xv. annorum fuisse. *Merc.*

5 *Superposuisset.*] Ligatum, ut mos
antiquissimus. Servius ad illud Virgilii:
& vincula rupi.

6 *Gladiumque educeret.*] Sic fere picto-
res, qui Abrahamum cum acinace stri-
cto pingunt. In Ebræo est מאכלת
quod vulgarem cultrum, vel quo ad sa-
cificia usi, secespitam notat. Muham-
medani fingunt, gladio Isaaci collum
dissecari non potuisse. Cæterum Patres
affectus Abrahami filium mactaturi,
graphice nobis depingunt, maxime
Gregorius Nyssenus. *Horn.*

7 *Sara decessit.*] Tribus annis ante
nuptias Rebeccæ. Author libri: *Alter-
catio Synagogæ & Ecclesiæ.*

8 *Sepultum.*] De origine & jure se-
pulturæ, vide Grotium II, 19. de Jure
pacis & belli. Prudentius:

*Quidnam tibi saxa cavata,
Quid pulchra volunt monumenta?
Nisi quod res creditur illis
Non mortua sed data somno.*

¹ in Hebron, ² Chananeorum oppido. Etenim illic Abraam ² commorabatur. Tum Abraam, Isaac, filium juvenilis æta- ³ tis videns, siquidem tum ³ quadragesimum annum ætatis agebat, ⁴ servo suo imperavit, uxorem ei quæreret: ex ea tamen ⁵ tribu atque terra, de qua ipse ⁶ oriundus videbatur: modo ut inven-

1 *In Hebron.*] Mortua est in oppido Arbe, quod à Græcis πόλις Ἀρβὸν vocatur, & alio nomine Hebron sive Chebron dicitur: sepulta vero in spelunca Machphela, quam Abraham emerat ab Ephrone Hetthæo. Historia refertur Gen. xxiii. Hæc Urbs Metropolis erat Judææ, condita septem annis ante urbem Ægypti, quæ Tanis nuncupatur. Dicitur & Ciriath-arbe: à viro quodam Arbe dicto, non à quatuor patriarchis ibi sepultis, ut Hier. opinatur. Distat ab Ægypto, teste Gerundenfi, itinere septem dierum. *Drusius.* Hæc urbs nomen ter mutavit. Primo dicta fuit Mambre. Quanquam fortassis Mambre suburbium ejus. Ut ita Mambre & Hebron distinguantur, sicut Antiochia & Daphne. Alterum nomen est Ciriath-Arba, à conditore Arba. Nam Gigantem fuisse, Josua xiv, 15. docet. Scrupulum tamen injicit, quod Gen. xxv. vers. 27. dicatur Ciriath עַרְבַּת. Nam si Arba nomen proprium, cur articulus additur? Atque ob eam causam, multi τριπόλιν dictam putant, & quatuor paria, quæ ibi sepulta, & unde nomen, conquisiverunt: ut Adam & Evam, Abraham, & Saram, Isaac & Rebecam, Jacob & Leam; vel quatuor Patriarchas, Adam, Abraham, Isaac, Jacob; vel quod fuerit οἰκητήριον τεσσάρων quatuor, Achimian, Sisai, Talmi, & patris eorum Arba. De quibus opinionibus videri potest Hieronymus, Salomo Trecentis, & alii. *Drusius ad Genes.* Hæc urbs septem annis ante Tzoan Ægypti condita, Num. xlii, vers. 23. id est, ante Tanes. Tanes autem quando condita, non ignotum fuit Israëlitis in Ægypto degentibus. Jerosolymitanus per eam Pithom intelligit.

Non bene. Cur enim Moses hoc non dicit? Nomen Hebron recentissimum est, & ut videtur, Josuæ ævo natum. Moses tamen ejus Num. xlii, vers. 22. meminit. Unde multi adjectum à Prophetis volunt, sicut & Dan Gen. xiv, vers. 14. *Hern.*

2 *Chananeorum oppido.*] Genes. xxi. vers. 1. ipsa est Chebron in terra Chanaan. Moses Gerundenfi ait esse vicinam Chananea. Utrumque simul verum esse potest. Nam anguste sumptum hoc nomen usurparur de una è septem gentibus, cum late acceptum omnes septem comprehendat. *Drus.*

3 *Quadragesimum annum.*] Scriptum hoc diserte Gen. xxv. vers. 20. Duxit ergo uxorem tertio anno à matris obitu, quæ decesserat anno ætatis ipsius 37. Apud Josephum lib. i. cap. 16. *ἡ δὲ τριακονοβία.* Séd *ἡ δὲ* redundat, ut alibi sape, & aliquando in hac historia (ad.) *Drusius.*

4 *Servo suo.*] Eliezero Damasceno. Quem Damasci conditorem faciunt Arabes. Dicunt tamen hic antea confidisse *אֲרָם*, Ebrais *עֲרֵי* & locum vocasse Aram. *Joseph. Golius.* lxx. פְּרִיז pro nomine proprio ejus, qui pater, aut progenitor Eliezeri fuerat, accepere. Nec aliter Julianus apud Cyrillum. Contra Latinus, Aquila, Theodotion, procuratorem intelligunt. *Grot.*

5 *Tribu.*] In Græco Codice *φυλὴ* legitur, quod securus est Sulpicius. In Ebrao: *ex cognatione mea.* *Φυλὴ* etiam pro natione ponitur Esth. xlii, vers. 4. Quia nimirum Orientales, tribuum exactissimam rationem habent.

6 *Oriundus.*] E Mesopotamia, ubi commoratus fuerat, & fratrem relique-

inventam puellam in regionem Chananæorum deduceret,
nec putaret eum causa conjugis ¹ in solum patrium reditu-
⁴ rum. Atque ut ea strenue mandata exsequeretur, ² contacto
⁵ domini femine, sacramentum dedit. Ita servus profectus
³ in Mesopotamiam, ⁴ ad oppidum Nachor, Abraami fratris,
devenit: successitque in domum ⁵ Bathuëlis Syri, Nachore
⁶ patre geniti. Hujus filiam ⁶ Rebeccam, speciosam virginem

conspi-

rat, patre ibidem sepulto. Et bene di-
cit *vid. basur*, quia revera oriundus erat
è terra Chaldæorum. *Drus.*

¹ *In solum patrium.*] Carras, in pa-
triam Abrahami, quæ ei patria erat
commorationis, non ortus. Sic Chri-
stus tres patrias habuit: Bethlehem, in
qua natus; Nazareth, in qua educatus;
& Capharnaum, ubi aliquot annos ver-
satus fuerat. *Idem.*

² *Contacto domini femine, sacramen-
tum dedit.*] Hic mos antiquus. *Joseph.*
Sic Gen. XLVI, v. 29. Quasi dicerent;
si fallo, ense tuo peream. Nam ad fe-
mur, locus ensis. Aben Esra homagii
signum fuisse dicit. *Grot.* Ebræi veteres
jurabant manu sub femore atque genita-
li parte posita, quod inde posteritas esset
futura, atque ideo velut res sacra habe-
retur. Vel, ut *R. Salamo* sentit, quod
illic esset signum federis circumcisio:
vel quod hoc indicio significata pote-
stas superioris, & promptus inferioris
obsequendi animus, ut *Aben Esra* au-
tumat, dicitque hunc morem adhuc
observari in India. *Munst.* Augustinus
xvi. Civ. Dei 33. morem hunc ad semen
Abrahæ, hoc est, Jesum Christum, re-
fert. *Idem Hieronymus*, & alii.

³ *In Mesopotamiam.*] Regio hæc inter-
aminis, inter Euphratem & Tygrim ja-
cet, quam proinde Arabes *الجزيرة*
id est, insulam vocant. In Scriptura di-
citur *בְּרִזְרַח*. Interdum ambitu suo
etiam Chaldæam complectitur. Et sic
clarus est locus Act. vii, vers. 2. In Ju-
chasin vocatur *מְלִכֵי חָרָן* regnum Ha-
ran. Haran autem vixit & obiit Ure
Chaldæorum. Itaque cur potius dica-

tur regnum Haran, quam Thare, vel
Nachor, sicut Carræ nuncupantur civi-
tas Nahor, fateor me ignorare. *Drus.* va
præterit. Ratio clara. Quia metropo-
lis ejus *חָרָן*, Carræ. Hinc regno no-
men. *Horn.*

⁴ *Ad oppidum Nachor.*] Carras, ubi
Nachor cum fratre habitaverat. Sed cur
non potius dicitur, *oppidum Thare*? An
quia Nahor ibi sedem fixam habebat?
Gerundensis notat hunc Nachorem, pa-
tre in Chaldæam concedente, mansisse
in Haran, hoc est, Carris, ubi etiam natus
creditur, vel è Cutha inde translatus, quæ
inde aberat itinere sex dierum. *Drus.*

⁵ *Bathuëlis Syri.*] Qui filius Nachoris.
Atque hæc antiquissima Syriæ mentio,
id est, Aramix. Quæ tum temporis,
non alibi quam in Mesopotamia fuit,
trans Euphratem. Et ibi limes inter
Semi & Chami posteros. Ultrique, hoc
respectu, *עַבְרֵי*, Hebræi dicti. Ergo
Syris Chananæi, Chananæis Syri erant
Hebræi, nec illiud gentis, sed oppositi
situs, regionisque nomen. Sicut Arabes
omnem Transoxianam vocant *Marrat-
nahhr*, id est, quæ trans fluvium,
Horn.

⁶ *Rebeccam.*] Ex Græco *Ρεβέκκα*,
quod hodie legunt *Ribca*. Sonat autem
αἰσθησιον, id est, saginarium, locum
in quo vituli saginantur. Sic uxor quæ-
dam Davidis nominatur *Egla*, id est,
vitula. Cujusmodi nomina mulierum
sunt Rachel, *ovis*, *Sebia*, *caprea* (unde
Tabitha in actis Apostolorum. Nam
Syri S. Sade cum Teth permutant) *Iaa-
la*, *ibex rupicapra*: aut, ut Davidi Ca-
muo placet, *hircus sylvestris*. *Drus.*

I. Pops.

conspicatus, ¹poposcit, atque ad dominum adduxit. Post id, ⁷Abraam accepit ²uxorem, ³Ceturam nomine, quæ in Paralipomenis ⁴concubina dicitur: suscepitque ex ea ⁵filios. Sed ⁶Isaac, Sara edito, ⁷substantiam tradidit: his autem, quos ex concubinis suscepit, ⁸dona distribuit. Atque ita ⁹ab ¹⁰Isaac separati sunt. ¹⁰Abraam diem functus est, impletis an-

nis

¹ Poposcit.] Plenum esset, *poposcit in matrimonio: ut infra eamque sibi in matrimonio à patre postulans. Idem.*

² Uxorem.] Pactis quidem dotalibus factis, sed ancillam tamen. Ideo uxor vocatur, & tamen liberi ejus tantum donaria accipiunt. Quale apud Germanos matrimonium impar, ad *Morganabicam*. Grotius.

³ Ceturam.] Hanc R. David eandem esse putat cum Hagar, sed nullo argumento. Probabile est vel Chananæam fuisse, vel, quod potius videtur, ex famulatio Sare, atque ex Chaldaea adductam. *Horn.* Ridicule Abul Pharagius Keturam filiam Regis Turcarum facit.

⁴ Concubina dicitur.] I. Chron. xxxi. 1. Concubina apud Hebræos est ancilla, aut vilis alia, ad concubitum data sine scriptura, sine arrhis, sine ritibus. Qualis erat Abrahami cum Cethura, cujus liberi perinde, ut Ismaël, dona, id est, legata quædam accipiebant, hereditatem autem non creverunt. Tale est matrimonium ad *Morganabicam*, à quo non longe abeunt secunda nuptiæ apud Brabantos. *Grot.*

⁵ Filios.] Sex. Gen. xxv. 2. quorum nomina sunt, *Zamran, Ietsan, Madan, Madian, Ieiboc, Sue.*

⁶ Editio.] Hoc participium tam de foeminis quam de maribus dicitur. Tacitus: *Ubi Agrippina novissimo partu Iuliam ediderat.* Cicero: *editus Iove fatus.* Plerique scribunt *editus* cum diphthongo, nempe quia prima in hoc verbo, quando extra seu foras dare significat, longa est. Quod etiam fecerunt in sæculum. Quamquam à sequendo dictum concedant. Sæpius occurrit, *edere in lucem.* Cicero: *Qui nascitur in lucem edi-*

dicitur. Drusus.

⁷ Substantiam.] Bona, facultates. Substantia Græce *σεία, ὑπαρξίς.* Quintilianus: *ut plus substantiæ filio relinquere.* Lexicon Græco-Latinum vetus, *σεία, patrimonium, substantia, res familiaris: ὑπαρξίς, substantia, opes.* Druf.

⁸ Dona distribuit.] Quæ Rabbini quidam, de artibus Magicis, magno Abrahami dehonestamento, accipiunt. Ex quibus R. Salomo. Unde in contentione illa Israëlitarum coram Alexandro M. cum Ismaëlita divisionem urgerent, responsum ab advocatione: *filiis concubinarum dedit dona.* Siclis finita est. *Horn.*

⁹ Ab Isaac separati sunt.] Isaacum heredem ex asse reliquit Abrahamus: filiis concubinarum muneribus ditatis, & in Orientem ablegatis. Nam liberi ex concubina conditionis servilis, aut extraneæ, seu gentilis, à successione plane apud Ebræos excluduntur. *Selden.* Occupaverunt autem Keturæi Troglodyticam regionem, & quicquid Arabiæ felicis ad mare rubrum pertinebat. Ophres sub Hercule exercitum in Lybiam duxisse & ibi Africam urbem regionemque condidisse dicitur. *Alex. Polyhist. Joseph. 1. 16. Euseb. 12. 4. Leonis Afro Ifricus dicitur.* Exercitus Herculei meminit etiam Sallustius in Jugurth. Certum est plerisque in Arabiæ Felice confedisse; & ab iis multi Arabiæ populi originem suam deducunt, veluti Omanæi, Adenenses, Tebaleni, & alii. Arabes ab *Herodoto* in Enterpe Æthiopum nomine, à *Strabone* Troglodytarum censentur; & circumcisionem, argumentum originis, retinuerunt. *Horn.*

¹⁰ Abraam diem functus est.] Diem obiit cum complevisset annos c. lxxv. Dicunt